

Hvordan lage gode lokale avløpsforskrifter – en veiledning fra Norsk Vann

Elin Riise, Norsk Vann
11. november 2021

NORVAR

Prosjektrapport

123
2002

Utslipp fra mindre avløpsanlegg
**Veiledning for utarbeidelse
av lokale forskrifter**

Norsk VA-verkforening

Norsk Vann hadde en
- og det finnes andre!
veiledning

LOVDATA

Søk etter

Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)

Dato FOR-2004-06-01-931

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

MILJØ-
DIREKTORATET

Målsetting for veiledningen

Vise

- 💧 Hjemler og fremgangsmåte
- 💧 Når det er hensiktsmessig eller nødvendig å gi lokal forskrift
- 💧 Hvordan oppnå gode, lokale løsninger uten lokal forskrift
- 💧 Hva kan kommunene definere inn i sine forskrifter

Eksempeltekst

Lokale avløpsforskrifter etter forurensningslovgivningen

Forslagsstiller

Norsk Vanns sekretariat

Målsetting

Prosjektet skal lage en veiledning som hjelper kommunen med å peke ut hvilke hjemler som finnes for å fastsette lokale forskrifter for fagområdet avløp innenfor forurensningslovgivningen og hvordan kommunene generelt skal gå frem for å få fastsatt forskrifter. Veiledningen skal videre gi råd om hvordan kommunen kan oppnå gode, lokale løsninger uten å bruke lokal forskrift og avklare når det er hensiktsmessig eller nødvendig å ta i bruk lokale forskrifter. Veiledningen skal beskrive hva kommunene kan definere inn i sine forskrifter, innenfor den rammen som lov eller forskrift gir, med eksempeltekst.

Bakgrunn

Norsk Vann har observert at kommunene strever med å fastsette gode, lokale forskrifter. Vi får spørsmål om temaet med jevne mellomrom. I dialogmøter med Miljødirektoratet har vi avdekket at også Miljødirektoratet får spørsmål om temaet og at de deler Norsk Vanns bekymring om kommunens kompetanse og hvordan kommunene håndterer arbeidet med lokale forskrifter.

Vi observerer ofte at våre medlemmer sliter med å få arbeidet med lokale forskrifter til på en god måte. Følgelig blir det vedtatt forskrifter i kommunene med et innhold som er mer omfattende enn forskriftshjemmelen gir anledning til. Dette kan igjen føre til ugyldige vedtak, mye ekstra og unødvendig arbeid for kommunen og negativt omdømme.

Mer om innholdet i prosjektet

Prosjektet bør ta med seg hele kommunens myndighetsområde innenfor forurensningslovgivningen, slik at vi får klart frem kommunens muligheter og begrensninger til å påvirke lokalt, innenfor kommunens rolle som myndighet.

Det bør innledningsvis sammenstilles en kortfattet veiledning av forvaltningslovens spilleregler for utarbeidelse av forskrifter. Hvordan forskrifter formelt utarbeides finnes det veiledning på andre steder og denne delen kan derfor være kortfattet med henvisning til andre steder der dette er beskrevet. Videre er det viktig å understreke at det er kommunens rolle som myndighet som er sentralt i arbeidet med lokale forskrifter.

Hva er en forskrift?

Kommunen bruker sin myndighet til å regulere pliktene til et ubestemt antall eller krets av innbyggerne

• Forvaltningsloven § 2:

- *forskrift, et **vedtak** som gjelder rettigheter eller plikter til et **ubestemt antall eller** en ubestemt **krets** av personer*
- *vedtak, en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er **bestemmende for rettigheter eller plikter** til private personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter*

Forskrifter må ha lovhemmel

Grunnloven § 113:

Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov

De aktuelle forskriftene

- Gebyr for saksbehandling og kontroll der kommunen er forurensningsmyndighet
- Andre krav for utslipp av sanitært avløpsvann fra boliger, hytter, o.l.
- At eldre søknadsfrie utslipp av avløpsvann skal være ulovlige
- Andre utslippskrav for oljeholdig avløpsvann
- Påslippkrav for virksomheter
- Søknadssystem for påslipp fra virksomheter
- Tømmeordning av slam
- Beregning av gebyr for tømning av slam
- Bot for overtredelse av kommunens slamtømmeforskrift

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	<u>Hjemmel</u>	<u>Innhold</u>
Gebyr for saksbehandling og kontroll	<u>Forurensningsforskriften § 11-4</u>	<u>Bestemmelser om gebyrer for:</u> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Egen behandling av eksisterende tillatelser</u> • <u>Påslippsvedtak etter § 15A-4,</u> • <u>behandling av søknad etter § 12-4, § 13-4 og § 15-4</u> • <u>Saksbehandling etter lokale forskrifter</u> • <u>Kontrolltiltak som gjennomføres for å sikre at kapittel 11 til 16 eller vedtak i medhold av disse kapitlene blir fulgt</u>

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	<u>Hjemmel</u>	<u>Innhold</u>
Utslipp av avløpsvann fra mindre avløpsanlegg	<u>Forurensningsforskriften §§ 12-6</u>	Nødvendige bestemmelser ut i fra <u>forurensningsmessige forhold eller brukerinteresser</u> som erstatter kravene i § 12-7 til § 12-13.
<u>Gjøre lovlige utslipp ulovlige</u>	<u>Forurensningsforskriften § 12-16 annet ledd</u>	Gjøre lovlige utslipp etablert før 1. januar 2007 ulovlige. I praksis må alle anlegg før 1972 og en del anlegg etablert mellom 72-86 (de som hadde unntak fra søknadsplikten) gjøres ulovlige for å omfattes av søknadsplikten. Etter 86 var alle utslipp søknadspliktige.

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	Hjemmel	Innhold
<u>Utslipp av oljeholdig avløpsvann</u>	<u>Forurensningsforskriften § 15-6</u>	Nødvendige bestemmelser ut i fra <u>forurensningsmessige forhold</u> eller <u>brukerinteresser</u> som erstatter kravene i § 15-7.

Andre krav til oljeholdig avløpsvann etter kap. 15 enn påslipp av fettholdig avløpsvann etter kap 15A

- Mange behandler dette i samme forskrift og da går det gjerne galt...

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	<u>Hjemmel</u>	<u>Innhold</u>
<u>Påslippskrav til virksomheter</u>	<u>Forurensningsforskriften § 15A-4 første ledd</u>	<p>Krav til</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innhold i og mengde av avløpsvann eller i særlige tilfeller renseeffekt • Fettavskiller, sandfang eller silanordning for avløpsvann med tilhørende vilkår • Tilrettelegging for prøvetaking og mengdemåling av avløpsvann • Varsling av unormale <u>påslipp</u> av avløpsvann • utslippskontroll og rapportering av fastsatte krav til avløpsvann og avløpsgebyrer

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	Hjemmel	Innhold
Søknadssystem for påslipp fra virksomheter	<u>Forurensningsforskriften § 15A-4 fjerde ledd</u>	Søknadssystem med standardkrav for nye påslipp fra virksomhet eller påslipp fra virksomhet som økes vesentlig og gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av dette

Forskriftshjemler i forurensningsforskriften

	<u>Hjemmel</u>	<u>Innhold</u>
Unntak fra forbudet om påslipp av oppmalt matavfall	<u>Forurensningsforskriften § 15A-4 femte ledd</u>	Unntak fra det generelle forbudet mot å slippe på oppmalt matavfall til offentlig avløpsnett fra både virksomhet og husholdning.

Forskriftshjemler i forurensningsloven

	<u>Hjemmel</u>	<u>Innhold</u>
<u>Tømmeordning for slam</u>	<u>Forurensningsloven § 30 tredje ledd, jf. § 26 fjerde ledd</u>	Nødvendige bestemmelser for å få til en hensiktsmessig og hygienisk oppbevaring, innsamling og transport

Forskriftshjemler i forurensningsloven

	Hjemmel	Innhold
Bot for brudd på lokal forskrift	<u>Forurensningsloven § 79</u>	Forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften straffes med bøter

Forskriftshjemler i forurensningsloven

<u>Gebyr for slamtømming</u>	<u>§ 34 annet ledd, annet punktum, jf § 26 fjerde ledd</u>	Beregning av gebyr
------------------------------	--	--------------------

Kommunene har publisert mange forskrifter om avløp

- Gebyr for saksbehandling og kontroll
  - 92 kommuner
- Andre krav til utslipp av sanitært avløpsvann fra mindre anlegg
  - 105 kommuner
- Andre krav til utslipp av oljeholdig avløpsvann
  - 34 kommuner
- Krav til påslipp + søknadssystem
  - 70 kommuner
- Tømming av slam + gebyr (+ bot)
  - 161 kommuner

Noen trekk ved dagens forskrifter

- Gebyrforskriftene er bra, men for få
- Særlige utfordringer ved forskrifter etter forurensningsforskriften kap. 12 og 15
  - Regulerer forhold utenfor forskriftshjemmelen
  - Gjentar eller omskriver lov- og forskriftstekst
  - Regulerer søknadsprosessen
  - Blander olje og fett
  - Eget formål
  - Nye definisjoner
  - Klageadgang
  - Straff

Kan ikke endre utslippstillatelser gjennom forskrift

Forurensningsloven regulerer når forurensningsmyndigheten kan endre vilkår i tillatelsen

§ 18. (endring og omgjøring av tillatelse)

Forurensningsmyndigheten kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelse etter loven her eller etter forskrift i medhold av loven, eller sette nye vilkår, og om nødvendig kalle tillatelsen tilbake dersom

- 1) det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelse ble gitt,
- 2) skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren,
- 3) ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningene i vesentlig grad,
- 4) vilkårene i tillatelsen er unødvendige for å motvirke forurensninger,
- 5) de fordeler forurenseren eller andre får av at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føre til for miljøet, eller
- 6) det forøvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

Tillatelse gitt i medhold av [§ 11](#) annet ledd tilbakekalles eller endres dersom kvoteplikten etter [klimakvoteloven § 4](#) opphører.

Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år etter at den ble gitt.

Ved avgjørelser etter første og tredje ledd skal det tas hensyn til kostnadene en endring eller omgjøring vil påføre forurenseren og de fordeler og ulemper endring eller omgjøring for øvrig vil medføre.

Forskrift, retningslinjer, veiledning eller planbestemmelse

- Forskrift
  - regulerer pliktene til et ubestemt antall eller krets av innbyggerne
- Retningslinjer for saksbehandlingen
  - Ledelse
- Veiledning til innbyggerne
  - Kommunikasjon
- Planbestemmelse
  - Arealbruk

Generelle råd

- Sjekk hjemmelen
- Gjør forskriftene enklere
- Publiser forskriften på lovdata og i tillegg på kommunens nettside sammen med veiledning